16 Ιουλίου 2020

Πολιτισμική ύβρις κατά των Χριστιανών όπου γης

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Πρόσωπα και πράγματα, αυτοκράτορες, πατριάρχες, πνευματικές προσωπικότητες, ο λαός τής Κωνσταντινούπολης, οι ξένοι που επισκέπτονταν την Πόλη από τις χώρες τής Δύσης και τής Ανατολής, όλοι και όλα, άμεσα ή έμμεσα συνδέονταν με την λαμπρότητα τής Εκκλησίας τής Αγίας τού Θεού Σοφίας. Τι σχέση μπορεί να έχει ένα τέτοιο μνημείο με εν ενεργεία τζαμί;

Η μετατροπή τής Εκκλησίας τής Αγίας τού Θεού Σοφίας σε εν ενεργεία τζαμί από τον Ερντογάν αποτελεί πολιτισμική ύβριν κατά των Χριστιανών όπου γης. Η εκκλησία όπου επί εννέα (9) αιώνες κήρυξαν τον λόγο τού Θεού όλοι οι γνωστοί Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως, όπου χρίσθηκαν αυτοκράτορες οι περισσότεροι ηγεμόνες τού Βυζαντίου, όπου έλαβαν χώρα χιλιάδες θρησκευτικών τελετουργιών, όπου προσευχήθηκαν και κοινώνησαν εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων χριστιανών τού Βυζαντίου, με μια προκλητική εντολή ενός (ιερατικής μάλιστα Σχολής αποφοίτου) προέδρου τής Τουρκίας μεταβάλλεται εν μία νυκτί σε τζαμί. Επειδή, ακριβώς, το Βυζάντιο είναι σύζευξη Ανατολής και Δύσης με χαρακτηριστικό σύμβολο την μνημειακή και μνημειώδη Εκκλησία τής Αγίας τού Θεού Σοφίας, οι αντιδράσεις για την αντιχριστιανική ενέργεια τού Ερντογάν θα

έπρεπε να έχουν τεράστια έκταση στους δύο αυτούς γεωγραφικούς και πολιτισμικούς χώρους. Με πρώτους τους εκχριστιανισθέντες λαούς από το Βυζάντιο (όπως οι Ρώσοι και άλλοι Σλαβικοί λαοί), τους δυτικούς λαούς (όπως οι Γερμανοί), των οποίων ο γλωσσικός πολιτισμός αρχίζει με την μετάφραση τού Ευαγγελίου από την Ελληνική στις αναφυόμενες εθνικές γλώσσες τους, αλλά και από χώρες τής Ανατολής που συμβίωσαν και σέβονται την χριστιανική θρησκεία.

Πρωτοστατούντες δε στην διαμαρτυρία για την προσβολή θα έπρεπε να είναι οι χριστιανικοί λαοί δύο υπερδυνάμεων, τής Αμερικής και τής Ρωσίας, και βεβαίως οι (σιωπώσες) ηγεσίες τους. Πού βρίσκεται η Αγία Σοφία και τι συμβολίζει; Βρίσκεται στον γεωγραφικό χώρο όπου αναπτύχθηκε η Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, η οποία μετεξελίχθηκε στην Βυζαντινή Αυτοκρατορία με έδρα την Κωνσταντίνου Πόλιν. Η περιοχή που κατέλαβαν οι Οθωμανοί υπό τον Μωάμεθ τον Β΄ τον Πορθητή ήταν η φυσική ιστορική προέκταση τής Δύσεως. Γνωρίζουμε ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός και γενικότερα ο δυτικός πολιτισμός στηρίχθηκε σε τρεις καταβολές: στον ελληνικό ορθολογικό στοχασμό, στην ρωμαϊκή νομοθεσία και διοίκηση και στον Χριστιανισμό, την χριστιανική θρησκεία. Σύμβολο τού χριστιανικού αυτού πολιτισμού στην Ανατολή ήταν από τον 6ο έως τον 15ο αιώνα ο καθεδρικός ναός τής Κωνσταντινούπολης, ο ναός τής Αγίας τού Θεού Σοφίας. Άρα η προσβολή με την μετατροπή σε τζαμί (σαν να λείπουν τα τζαμιά στην Τουρκία…) τού κατεξοχήν ιερού και ιστορικού αρχιτεκτονικού συμβόλου τού Χριστιανισμού, τής Αγίας Σοφίας, αποτελεί ύβριν κατά των Χριστιανών όπου γης.

Και έχουμε λόγο να αμφιβάλλουμε κατά πολύ αν ο ίδιος ο σημερινός μουσουλμανικός λαός τής Τουρκίας —όχι η ηγεσία του ούτε οι φανατικοί— θα ήθελε αυτή την προσβολή και πρόκληση κατά μιας άλλης μεγάλης θρησκείας με εκατομμύρια πιστούς ανά τον κόσμο; Γιατί βέβαια οι «δημοσκοπήσεις» τού Ερντογάν για το θέμα δεν πείθουν κανέναν.

Για να καταλάβουμε την σπουδαιότητα τού Χριστιανισμού, που θίγεται από την προκλητική ενέργεια τού Ερντογάν, για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, αξίζει να ακούσουμε τον μεγάλο T.S. Eliot (Σημειώσεις για τον ορισμό τής κουλτούρας, σ. 154-5): «[…] Αν ο Χριστιανισμός καταστραφεί, το σύνολό τής κουλτούρας μας θα καταστραφεί. […]

Χρωστάμε πολύ περισσότερα στη χριστιανική μας κληρονομιά από μια θρησκευτική πίστη. […] Η ενότητα τού Δυτικού κόσμου βρίσκεται σ΄ αυτή την κληρονομιά, στον Χριστιανισμό και στους αρχαίους πολιτισμούς τής Ελλάδας, τής Ρώμης και τού Ισραήλ, στους οποίους, χάρη σε δύο χιλιάδες χρόνια Χριστιανισμού, βρίσκουμε τα ίχνη τής καταγωγής μας».

Η ιστορική-πολιτισμική σημασία τής Αγίας Σοφίας προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το ότι αποτελεί το πιο γνωστό και εμβληματικό αρχιτεκτονικό μνημείο τού Χριστιανισμού, έργο τού μεγάλου Βυζαντινού αυτοκράτορος Ιουστινιανού (527-565), ανεγερθέν το 537 (άρχισε το 532) σε σχέδια των διάσημων αρχιτεκτόνων Ανθεμίου και Ισιδώρου, λαμπρών μαθηματικών και μηχανικών. Δεν είναι τυχαίο ότι το πρώτο μνημείο που θα δει κάθε επισκέπτης τής Πόλης είναι η Αγία Σοφία ως διαχρονικό χριστιανικό μνημείο τής Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που σφράγισε την ιστορία των Μέσων Χρόνων.

Μη ξεχνάμε ότι στο χριστιανικό Βυζάντιο δραστηριοποιήθηκαν μεγάλες πνευματικές προσωπικότητες, που μάλιστα συνδύασαν την χριστιανική πίστη με τα ελληνικά γράμματα, όπως οι Τρεις Ιεράρχες (Βασίλειος ο Μέγας, Γρηγόριος ο Θεολόγος, Ιωάννης ο Χρυσόστομος), ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος (858-867 και 877-886), που ιερουργούσε στην Αγία Σοφία, ο Επίσκοπος Καισαρείας Αρέθας (850-932), ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης (†1194) κ.ά.

Τέλος, από το λίκνο τού Χριστιανισμού, το Βυζάντιο, ξεκίνησαν οι Έλληνες λόγιοι, αυτοί που πριν και μετά την Άλωση τού Βυζαντίου κατέφυγαν στην Δύση και συνέβαλαν στο πνευματικό κίνημα τής Αναγέννησης: Γεώργιος Γεμιστός ο Πλήθων, Βησσαρίων, Θεόδωρος Γαζής, Μανουήλ Χρυσολωράς, Ιωάννης Αργυρόπουλος, Δημήτριος και Λαόνικος Χαλκοκονδύλης, Κωνσταντίνος και Ιανός Λάσκαρης, Μάρκος Μουσούρος, Αρσένιος Αποστόλης, Λέων Αλλάτιος κ.ά. Πρόσωπα και πράγματα, αυτοκράτορες, πατριάρχες, πνευματικές προσωπικότητες, ο λαός τής Κωνσταντινούπολης, οι ξένοι που επισκέπτονταν την Πόλη από τις χώρες τής Δύσης και τής Ανατολής, όλοι και όλα, άμεσα ή έμμεσα συνδέονταν με την λαμπρότητα τής Εκκλησίας τής Αγίας τού Θεού Σοφίας. Τι σχέση μπορεί να έχει ένα τέτοιο μνημείο με εν ενεργεία τζαμί;

* Ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης είναι καθηγητής Γλωσσολογίας, πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών

Πηγή: Protagon.gr